

tur, hvor enkeltmennesker gis anledning til å utvikle sitt helsepotensial.

Andre kapitler tar opp livsstil og helse, infeksjonsforebyggende arbeid, skadeforebygging, musikk og helse, genetisk epidemiologi, sykefravær og uførepensjonering. Boken avsluttes med et EUPHA-dokument, *Ten statements on the future of public health in Europe*, samt andre oppsummeringer av europeisk samarbeid innen folkehelsearbeidet.

Boken er innbundet, med god layout, en rekke figurer og tabeller og et omfattende saksregister. Igjen all ære til redaktør og medarbeidere!

John Gunnar Mæland

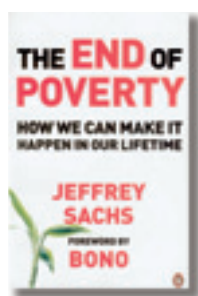
Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen

En ende på ekstrem fattigdom

Jeffrey Sachs

The end of poverty

How we can make it happen in our lifetime.
396 s, tab, ill. London: Penguin Books, 2005.
Pris GBP 9
ISBN 0-141-01866-6

Forfatteren er amerikansk økonom og har vært brukt som økonomisk rådgiver for regjeringer i tidligere østblokkland og i utviklingsland i Asia, Sør-Amerika og Afrika for å utarbeide bærekraftige nasjonaløkonomier. Han er nå

spesialrådgiver for Kofi Annan samt leder av The Earth Institute, Columbia University.

I 2002 sluttet alle 191 medlemsstater seg til FN's millenniumsdeklarasjon som setter åtte utviklingsmål som skal nås i år 2015. Disse inkluderer halvering av antallet som lever i ekstrem fattigdom (med en daglig inntekt mindre enn 1 dollar) samt mål for utdanning, spedbarnsdødelighet, spredning av HIV/AIDS med mer.

Forfatteren viser i boken *The end of poverty* at det er mulig å nå dette. Overbevisende viser han at dette er noen få politiske grep unna. Det avgjørende er overføringer og vilje fra den rike del av verden, men uten at det vil koste stort. Bonus vil være en sikrere, mer stabil og rikere verden. Argumentasjonen i boken er godt underbygd og dokumentert og fjerner myter som at den fattige også er lat og at manglende innsats er grunnen til den økonomiske miseren, om afrikaneren som får AIDS fordi han er spesielt promiskuøs, og at den dårlige økonomien i utviklingsland skyldes uhemmet befolkningsvekst og vanstyre, inkludert utbredt korrupsjon.

Jeffrey Sachs tar som utgangspunkt at

hvis en økonomi, være seg familiens, landsbyens eller landets, ikke har bærekraft nok til å kunne sette av noe til investeringer, vil det ikke finnes noen mulighet til økonomisk bedring. Land hvor en større andel av befolkningen ligger under absolutt fattigdomsgrense, vil ha denne type økonomi. Derfor vil de måtte ha hjelp utenfra for å kunne bygge seg ut av fattigdomsfellen. Hjelpen må være samkjørt, gjennomtenkt og angriper de ulike problemene som er grunnlaget for fortsatt fattigdom. Fragmentert hjelp vil i liten grad gi effekt. Hjelpen må bygge på de internasjonale organisasjoner som allerede i dag finnes, men hvor viljen til radikal problemløsning enten er svak, som i Verdensbanken og WTO, eller som ikke har midler, som FN. Han beskriver fem definerne satsingsområder: jordbruk, basal helse, utdanning, energi, transport, kommunikasjon, drikkevann og sanitære forhold.

De fattigste landene må hjelpes med gjeldssletting, og satsingsområdene vil koste, men er innenfor de 0,7 % av BNP som de rike land allerede har forpliktet seg til. Boken viser til god dokumentasjon for at dette – brukt riktig – vil være nok til å nå millenniumsmålene og videre en utrydding av absolutt fattigdom innen år 2025.

Jeffrey Sachs tror på stor grad av markedsliberalisme og globalisering. Det er også vel mye første person entall i teksten. Men fremfor alt viser boken at ved enkle politiske grep kan hunger og ekstrem fattigdom raskt fjernes globalt. Den er derfor meget leseverdig for enhver som er opptatt av internasjonal helse og levekår.

Thore Henriksen

Barnesenteret
Ullevål universitetssykehus

Nyttig bok i medisinsk statistikk

Jennifer Peat, Belinda Barton

Medical statistics

A guide to data analysis and critical appraisal.
324 s, tab, ill. Oxford: Blackwell Publishing,
2005. Pris GBP 30
ISBN 0-7279-1812-5

Statistikeren Jennifer Peat og psykologen Belinda Barton, begge forskere ved The Children's Hospital i Sydney, har skrevet en nyttig bok om metoder i medisinsk statistikk.

Boken er skrevet for forskere og prosjektmedarbeidere innen helsefag, og den passer spesielt for alle som har gått på statistikkurs, men som ikke husker hvordan man skal utføre dataanalysen når man endelig er klar med data. Boken legger vekt på prosessen bak dataanalysen, og viser med utstrakt

bruk av eksempler hvordan oppgaver skal utføres i SPSS eller SigmaPlot.

Dataanalysen begynner ikke med statistiske tester, men med innlesing av data fra en database. Forfatterne innleder derfor med et enkelt kapittel om hvordan man overfører data fra Excel til SPSS, og hvordan man lager en kodebok med oversikt over variablene og deres måleskalaer. Av egen erfaring vet jeg at en SPSS-fil med tvetydige variabelnavn kan gi vel så store bekymringer som usikkerhet knyttet til valg av statistisk metode.

Boken inneholder ellers standard tester og metoder innen medisinsk statistikk, slik som analyse av kategoriske og kontinuerlige data, analyse av proporsjoner, andeler og oddsforhold, ulike regresjonsmodeller og variansanalyse. Forfatterne har også inkludert et kapittel om reliabilitet og et kapittel om analyse av resultater fra diagnostiske tester. De fleste kapitlene innledes med en beskrivelse av den aktuelle metoden, etterfulgt av et eksempel med en datafil, som lett kan lastes ned fra bokens nettside. Hvert kapittel avsluttes med forslag til hvordan resultater kan presenteres i en rapport eller artikkel samt en sjekkliste for kritisk gjennomgang og evaluering av metoden.

Boken er ingen lærebok i statistikk og erstatter derfor ikke f.eks. boken til Douglas Altman (1), men den inneholder mange gode råd knyttet til dataanalysen, som er vel så nyttige som teori om de statistiske metodene. Eksempelvis drøftes hvordan man finner ut om utvalget er normalfordelt og hvilken post hoc-test som egner seg for ulike problemstillinger. Vekslingen mellom beskrivelse av de statistiske metodene og gode eksempler gjør dette til en bok det er lett å slå opp i når man trenger hjelp til statistisk analyse av data. Den egner seg som kursbok og oppslagsverk og passer godt sammen med klassikeren til Altman.

Geir Aamodt

Institutt for klinisk epidemiologi
og molekylærbiologi
Akershus universitetssykehus

Litteratur

1. Altman DG. Practical statistics for medical research. London: Chapman & Hall, 1991.